

מדינת ישראל
הכנסת

ש.ל.

פרוטוקול מס. 20

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים, שהתקיימה
ביום ג', יז' בסיוון תשי"ב - 10.6.52, בשעה
9.10.

השתתפו:

- א. אלטמן - היו"ר
- ח. בן-אסר
- א. ברמן
- א. הכרמלי
- ב. כצנלסון
- ד. כפרית
- ד. נצר

מוזמנים:

מר טנה - נציג מחלקת הקליטה של הסוכנות
ד"ר ליבנה - נציגת המחלקה הסוציאלית של הסוכנות
גב' סה-זפית - מנהלת המחלקה להזנת הילד במסדר הסעד
מר יפת - מטעם מסדר הסעד.

על סדר-היום:

בעיית המעברות בסטה פעולותיהם של מחלקת הקליטה
של הסוכנות ומסדר הסעד.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר א. אלטמן:

הזמנו להיום את נציגי מחלקת הקליטה של הסוכנות
ומסדר הסעד על מנת לסמוע מפיהם סקירה על מצב המעברות.

מר טנה:

אני מבין שהדיון על המצב הסוציאלי ומצב הסיכון
במעברות היה בסלבים מספר. קיבלנו הזמנה מוועדת העבודה כי יש ברצונה
לדון על הסיכון בכלל ועל הסיכון הארעי במעברות בפרט. נראה לי שבמסדר
מה יהיו דיונים כפולים בוועדות הכנסת, אולם בינתיים, סמעי בני
ועדת השירותים פעוליגת לסמוע את הצד הסוציאלי וזה גם קטור במצב
הסוציאלי במעברות, וקטור גם בבעיה הכללית של המעברות.

בתור הקצמה אמסוד לכם מספר עובדות על

הסיכון ואציע למספר הנחות.

מ.ר טנה:

מ-15.5.48 ואילך, כלומר, במסגרת 4 שנים בערך, העליה ההמונית הגיעה עד כדי 700,000 יהודים. התכנית המבטימלית היא להעלות 5000 יהודים לחודש. למעשה בחודש מאי ש.ז., הגיעו 1,500, ובחודש יוני יעלו כ-2500 עולים חוץ מעולי רומניה. מרומניה אין לנו אינפורמציה מוסכמת על הנסחת העליה ועל המסך העליה.

מבין 700,000 יהודים יושבים 250,000 במחנות בכל מקום צורות. 100,000 יהודים סודרו אין שהוא באופן פרטי; 350,000 יהודים קיבלו סיכון ע"י הממשלה והמוסדות; 130,000 - סודרו ברבות נטוט; 110,000 - בסיכון ציבורי בערים ובמוסדות; ו-110,000 - בחתייטבות על כל הצורות, ז.א., בחתייטבות החדשה של המוסבים, הקיבוצים והקבוצים וכו'. זהו למעשה הסיכום במספרים עגולים. אם נהפוך אותם לאחוזים, הדי יט לנו 48% בערים ומוסדות ו-36% במחנות.

ועתה, נעמוד על גורלם של 250,000 יהודים היושבים עדיין במחנות ובמסעדות.

קליטת העליה בארץ בעטתה למעשה ב-4 תקופות. התקופה הראשונה היתה כאשר העולים נשלחו מסער העליה או הנמל יסד לסיכון; תקופה שניה היתה כאשר העולים שוכנו בכפרים בטושים, כמו: יפו, רמלה, לוד וכו'. תקופה זו היתה כאשר הממשלה חשבה שעלינו למצוא לעולה, ראשית כל, סיכון; ואם לא היה בנמצא סיכון כזה, הדי העולה הוחזק עד אשר נמצא לו סיכון קבע, ורק לאחר מכן עלתה בעיית התעסוקה. באותה תקופה סודרו 120,000 יהודים כאשר היטוב מנה רק מיליון יהודים. תקופה שלישית היתה זו כאשר ההחלטה של קודת-גג לעולה נתקבלה, אם היתה זה סיכון, מעברה או מחנה עולים. התקופה הרביעית היא תקופה של חיטול בתי-עולים.

בשנת 1950/51 הגיעה העליה ההמונית לשיא. באותה תקופה היתה עליית נבל זמיטן. ברור שבתקופה זו כל אמצעי הסדינה לא הספיקו כדי לסדר סיכון קבע. בתחלת 1951 הגענו למצב שבמסעדות יטבו כ-160,000 יהודים, אך בינתיים עלה מספר זה עד כדי 250,000 נפס. אורך אותה תקופה חיטלנו את בתי העולים. כל יהודי אשר היה לו כוסר עבודה יצא מבית העולים ונטארו רק זקנים ומקרים סוציאליים כבדים. חיטול זה נגמר בחודש זה. כן אנו סוגרים את מסכת פרדס-חנה.

בפרדס-חנה נטארים 4500 זקנים עם מטבח על חשבון הסוכנות לעת-עתה. זקנים אלה נטארו לטיפול סוציאלי בתוך יתר המסנות, חשבנו לסגור את המטבח בעוד 15 ימים, אבל יט האוטרים שהתקציב הסוציאלי ל-4000 אלה יטולם לסוכנות דרך האוצר, ואמנם האוצר הנטיח להקציב לנו עבוד טיפול זה נוסף ל-100,000 הל"י.

למעשה, את תקופת בתי-העולים חיטלנו, ואנו נכנסים עתה לתקופה החטיטית, והיא - ואמם יודעים יותר טוב ממני - מצב קופת-הסדינה. מצב זה גורם לכך שלא תהיה כל אפשרות לבנות עבור דבע מיליון יהודים אלה סיכון קבע; או בטלים אחרות - 65,000 מספחות אלה יטארו במסעדות שנים מספר. למרות כל זה, אני מאמין שהיקף הבנייה לסיכונים קבע עבורם יהיה יותר רחב. אולם, במקרה ו-65,000 מספחות אלה יטארו במסעדות לטעלה מסנה, נאלץ לדון כאן טבית.

מספחות אלה יושבות ב-24,000 בדונים, ב-11,500 פחונים ו-11,500 אהלים, בטך-הכל 47,000 סיכונים ארעיים. כמו-כן הן יושבות ב-15,000 בצריפוני-עץ.

לפני טאדבר על התכנית, ברצוני לעסוד על נקודה זו, שאם סיכונים אלה אינם סיכונים-מעבר, הדי הכנסת צריכה לדון על סיכונים של מספחות אלה למספר שנים, ולא ייתכן להסכים לסיכונים אלה יגורו בצורה של מחנות מסך תקופה כה ארוכה. מעברה לא יכולה להיות מחנה; מעברה מוכרחה להיות יטוב, יטוב טיט לנו אחריות כפולה; אחריות כלפי היטוב הוותיק, שהנא חלק בו ואחריות כלפי המושבים עצמם, כלומר, אזרחים החייבים לנהל את עסקיהם באחריות עצמית. הדי מעברה היא שכונה של תושבים או יחידה סוציאליט עצמאית.

מר טנה:

מוניציפליות זרמי אחריות עצמית.

בכוון הוא שהמועצות המקומיות, העיריות ועוד, אינן סמכות לקבל לסטח סיפוטן מעברות, כי בזה מטילים עליהם עול, וזה מתבטא בחלוקת מסים. מצד אחד אלה הם דברים מעטיים, כמנ: שירותי מסים, בקיון; ומצד שני, אחריות על המקום. זאת לא אומרת שהנהלת הרכוס והחזקת הרכוס בעתיד לא תהיה ענין של בעל-בתיות, זאת לא אומרת שהתיכנון של איכלוס מספחות למקום המתפנה או סמזרפים אותם לאותה מעבדה ייסאר ענין מקומי. אולם, כדי לעסות זאת, יש צורך לאפשר למועצות המקומיות לנהל את עסקיהם של תושבי הסכונה, ולא כמחנה אשר הוא ענין מעטי קטה עד מאד.

הסימן הקיצוני של המחנה הוא בזה שיש בו שירותים סניטריים טובים. יתר על כן, כאשר זוהי שכונה - צריך שהיה בה שירותים.

אנו הצענו למעטה להכביס שירותים אלה למעברות החדשות, ודבר זה מקלי עד מאד. כמובן, אנו מסתדלים להתקין מקלחת ובית-כסא אינדיבידואלי לכל מספחה ומספחה. וכאן אני רוצה לציין ולומר, כי כאשר אנו באים לבצע מלאכה זו, אנו נתקלים בקשיים, וכך למעטה מתנהלת מלחמה בין אינטרסים.

המלחמה שהתנהלה בינינו היתה על רקע של ציבורים, אם הציבור יועבר לייצור חסלאם או למעבדה.

האמת היא שבלחץ שלנו מסתקד הקלנו בסטח זה במידה ניכרת ברוב המעברות, אך לא הצלחנו להעביר את הצנורות בכל המעברות. כאשר פניתי לסר החקלאות ודרסתי ממנו צנורות, הוא אמר לי: אתה רוצה צנורות למעברת פתח-תקוה, אך בזה לא תפתור את שאלת התזונה לפתח-תקוה כולה.

ברור, אם התכנון אוטר להביא יחידת צריפון על יחידה מתוכננת, כלומר, לתת לו ססק עזר וכו', הדי-זה דורס גם צנורות, זה דורס תקציב לביצוע המוניציפליות ועוד.

תכניתנו היא - וזוהי גם תקוותנו - לחסל את כל האוהלים עד התחלת חורף 1952/53, או יותר בכוון עד 1.12.52. אולם, אם העליה תגדל, אזי לא נוכל לעמוד בתכנית זו.

ההנחה הסניה היא, שיהיה לנו תקציב בלידות ישראליות, כי בלעדיהן לא נוכל לבצע מאומה.

ההנחה הסליטית היא - תקציב בזמן. כי אם לא נקבל את התקציב בזמן, אזי לא נוכל לבצע את התכנית, הואיל והצריפונים נמצאים כבר בארץ, וברצוננו להתחיל בהחלפת האוהלים. כאמור, ישנם 11.500 אוהלים; תכניתנו היא לחסל 3000 יחידות, ז.א., להביא את המספחה שהאוהל לבית קבע שלה. על 8500 האוהלים שנשארו, עומדים לרשותנו כ-7000 צריפונים בארץ. ייתכן שיסארו מ-1000 עד 2000 אוהלים - אינני רוצה להיכנס לכל הפרטים, אך זאת אוטר כי חלק מהם אי-אפשר להחליף מחוסר סטח אדמה. - הפחונים או הברזנים ייסארו כמילבנים כפי שהנם עד שנת 1953. אין בכוונתנו להחליף אותם, או ביתר דיוק - אין לנו כל אלטרנטיבה אגורם, אך קיימת ועדה הבודקת כל בדון וברון. והיא מביאה את מסקנותיה בפני הממשלה.

התקציב כולל עבודות ביקון, סבילים, החלפת ברזנים ועוד. אם נקבל את התקציב בזמן, כפי שאמרתי לעיל, נסצע בעד הלישנות סבלם לאנשי המעברות עקב השטפונות אסתקד.

לאמיתו של דבר - כך הוא המצב.

ש.ל.

מר טנה:

הצד השני של המטבע הוא - אי-הכנה בדיונים.
בדיון על התכנון, עעשינו עצמנו כאילו ואנו
היינו הקובעים בבחירת מקום המעברות, וכאילו אנו היינו הבוחרים והסולחים
את החומר האנושי למעברות. דברים אלה אני מעלה כאן מסום שהגיעו אלינו
תלונות מעיריות ומועצות מקומיות על כל אנו סולחים אליהם רק את המקרים
הסוציאליים. אולם, ההיפך היא האמת.

את העליה ההמונית הפונה 180,000 מספחות
אנו מחלקים למפרנסים, וע"י כך אנו מגיעים ל-7000 מספחות בגיל עבודה,
כלומר, בני 18-35; ל-68,000 מספחות בני 36-49; ל-30,000 מספחות
בני 50-60 ול-8000 מעל לגיל 60 שנה.

בערים ובמוסבות נמצאים יותר מ-70% עולים
שהם בגיל 36 שנה ומעלה, והסאר - בהתייטבות, ברור, אם הקו שלנו הוא
להגדיל את ההתייטבות ולהוציא מהמעברות אנשים נוספים להתייטבות, ז.א.,
ההרכב הסוציאלי והגיל הולך ויורד לרעה.

אנו מבדילים בין מקרה סוציאלי ובין מקרה
גבול. אנו קוראים למקרה גבול כאשר יהודי בגיל 50-60 יכול למצוא
פרנסתו ע"י העיר. למקרה סוציאלי אנו קוראים, כאשר האדם דורש עזרה
קונסטרוקטיבית, ובמקרה כזה איננו סולחים למעברה מבלי כל סידור.

אינני סבור שמספר המעברות יוגדל השנה.

עד עתה עמדתי על הצד הארגוני, אך ייתכן
שאת הצד הפורמלי לא נגסור השנה. למעשה, מחלקת הקליטה של המוסבות
גמרה בזה את תפקידה.

בסוף דברי ברצוני להביע את חסותי על דבר אחד,
והוא על אי-הכרתם של חברי הכנסת על כל מוסדות המטלה, אשר הם למעשה
ישוב אחד - באחריות על תוסבי המעברות; אחריות זו היא אחריות מלאה
המוטלת על כל מוסדות המטלה. יש לחלק את התקציב המעט שיטנו, באופן
יחסי, גם לחלט, כי אחרת חלט זה יוכל להיסאר מסך טובים רבות באותו מצב
כפי שהנו כעת.

א. הכרמלי:

מהו הרכב הישוב לפי ארצות המוצא?

מר טנה:

ההרכב הוא זה: 43% של כל העליה היא עליה
אסכנוזית; 31% - עליה מאפריקה וארצות ערב;
12% - עליה מתימן, עדן וסאר ארצות ערב; 10% - עליה מתורכיה, יוון
ובולגריה; 3% - עולים שאיננו יודעים עליהם פרטים. החלוקה במעברות
היא לפי אותה חלוקה.

היו"ר א. אלטמן:

בהתאם למקירתך, מר טנה, ברצוני לשאול:
כמה עולים מבין 7000 מצאו סיכון ברכוס בטוס?

וכמה - בסיכונים חדשים?

מר טנה:

130,000 יהודים סודרו ברכוס בטוס; 220,000 -
בסיכונים, מחציתו של מספר זה בערים ובמוסבות.

היו"ר א. אלטמן:

האם ישנה הנחה לקבל תקציב עבור הקמת סיכון
לאותן 65,000 מספחות שנשארו במעברות?

מר טנה:
ליחיד דיוק, בדצוני להוסיף כי כאשר מדברים על הצורך האבסולוטי של שיכון, אזי יש להוסיף 100,000 מטפחות מצאו את טוורם; ול-75,000 מטפחות בזנים 12,000-13,000 יחידות בקירוב, לפי התקציבים הקודמים.

יחידת דיוק בהתיישבות עולה היום - 1200 ל"י, אולם אם בזנים ע"י חברות שיכון, בהסתמכות העולה ע"י מסכנתא, כל יחידה עולה יותר מ-1500 בממוצע. לפיכך, דבר זה דורש תקציב של 90 מיליון ל"י רק לשיכון העולים בהתיישבות; ועל סכום זה עלינו להוסיף לא פחות מ-20% עבור בתי-ספר, מוסדות ציבוריים וכו', לאותן השכונות. כלומר, ההערכה המינימלית לצורך שיכון קבע עובד/על מיליון ל"י.

היו"ר א. אלטמן:
אתה מחלק את 250,000 נפשות ל-65,000 מטפחות, כיצד הגעת למספר זה, אם אנו יודעים שהעליה שבאה בעיקר מארצות ערב, מטופלת בילדים רבים?

מר טנה:
העובדה המדויקת היא, שכל מטפחה מונה מ-3 עד 7 נפשות.

היו"ר א. אלטמן:
האם יש לכם מושג מהו הפוטנציאל, ומה הן התכניות? בקשר ליהודי טוניס?

מר טנה:
אינני מוסמך לומר דבר העלול לחייב מישהו, אך זאת אדע - ואני יכול להעריך בזה את הערכת האמיתית בלבד - כי לפי המצב הקיים ובסטדיום זה הסודר בטוניס - אין כל סכנה נשקפת ליהודים שם.

תשובה לשאלתה של חברת הכנסת טברסקי:
קמת צריפון לפי התקציב שלנו עולה בין 850-800 ל"י בקירוב, היחידה עולה - 750 ל"י, זהו תקציב של 3 מיליון ל"י.

א. הרמלי:
סכום של 90 מיליון ל"י הצו סכום אסטרונומי ואף מייאש, כי הוא לא יעמוד לרשותנו. האם איננו יכולים לומר אחרת, שלא כל המיזנים יהיו מיזני-קבע משוכללים, אלא צריפונים בלבד?

אם כן, מהו הסכום הריאלי האמיתי הדרוש כדי שכל אוהל יוחלף.

מר טנה:
עניתי על השאלה של מר אלטמן, על שיכון קבע ועל שיכון ארעי?

אני מטוכנע שאותו צריך סיוקם, יעמוד במדינת ישראל כ-10 שנים על אותו מקום שאנו מקימים אותו.

א. ברמן:
מהי התכנית של המועצה המקומיות?

מר טנה:
ישנו מסאומתן. מעברת כפר-סבא היא חלק מהמועצה המקומית כפר-סבא, כי המעברה נמצאת בתחום שיפוטה של כפר-סבא.

מכיון שבקרבת מעברת סקיה ב' אין ישוב, על כן יקמו שם מועצה מקומית.

א. ברטון:

קיבלתי מכתבים מאנשים טובים בצורה הדחופה ביותר, האנשים טובים שהם שילמו כבר סכום של 800 ל"י על חשבון שיכוניהם, ועד היום לא נעשה שום דבר בשטח זה. ברצוני לדעת מה אתם עושים כדי שאנשים אלה יבואו על סיפוקם.

מר טנה:

בעיה זו טונה בתכלית. ישנן 6000 יחידות בערך טובים אותן ע"י חברות שיכון טובות, כסו: "עמידר", "מסכות ועוד. יחידת-שיכון זו נבנית ונמסרת לעולה אך מאז פרסום התכנית הכלכלית החדשה, סחיר היחידה עלה פי-סנים בערך 2.5, אם נביח שיחידה עלתה 1500, הרי כיום היא עולה 3000 ל"י. שינוי זה נובע מהעליה בחסרי בנין. ברור שהעולה בא, עקב מצב זה, במבוכה, אולם המסמלה באה להצלתו בהחליטה להגדיל את המסכמת באותה פרופורציה, למעשה, העולה צריך לסלם לפי אותה פרופורציה, באופן כפול, ומה אין מנוס כי זהו חלק ממבנו הכללי.

ב. כצנלסון:

עמדנו בפני סתי עובדות:

(א) היו מיבנים שלא יכלו לעמוד במבחן של הסטפונות של אשתקד. בקטר לכך ברצוני לשאול אם בתכנית שיפור ההתיישבות חסבתם על העברתם ממקום למקום;

(ב) בתכנית השיכון העממי, מהו האחוז של העולים שאין להם עדיין שיכון-קבע?

מר טנה:

על השאלה הסניה, אינני יכול לענות, אולם אני מעריך שישנו אחוז די גדול.

מספר התושבים בערים הנטושות הוא ניכר למדי, ורבים מביניהם נרסמו לשיכון עממי. לדעתי, דבר זה יקל במידת מה על תושבי המעברות.

ואשר לשאלה הראשונה של חברת הכנסת כצנלסון ברצוני לענות, כי אנו מקווים שהסטפון לא ייטנה חסנה. אשר לאותם המיבנים שהיה צריך להעבירם למקום אחר - כבר העברנום. יתר על כן, בתקופת הקיץ עסינו את כל עבודות הניקון, ובמידה שהם נעשו - אפשר לקוות שמקרי הסטפונות לא ייטנו.

ד"ר ליכנה:

ברצוני להוסיף מספר מלים על מצב המקרים הסוציאליים.

אנו מבדילים במקרים ב-3 סוגים: (א) אשפוז מקרים במוסדות; (ב) מקרי גבול; (ג) מקרים סוציאליים קשים.

ביחס לסוג הראשון - אשפוז: הצלחנו לסדור ב"מלבן" 1500 זקנים במוטבי-זקנים. כיום ישנם 5000 זקנים, ועוד כמה מאות במעברות ובשיכונים אשר גטלחו, בזמנו, לקרובים, ללא שיפול. מצב זקנים אלה הוא ללא נסוא, והם מחכים בתור לאיטפוזם במוסדות.

במחנה פדוס-חנה נמצאים 5000 נעוד כמה מאות זקנים. אנו נוטאים עדיין באחריות, ואני מקווים ש"מלבן" יקבל לידו בקרוב את הריכוז והדאגה ויעבירם למוסדות.

ד"ר ליבנה:

נעשית פעולה רבה בקרב חולי הסחפת,
ולא קרה סקרה אחד של שחפת מתוחה שלא מצא

את מקומו בבית-חולים.

את חולי הרזה אנו מכניסים לבית-חולים
בשיתוף פעולה עם משרד הבריאות ועם "מלבן". ברצוני להדגיש ש"מלבן" סידר
את כל המקרים בכנינים שלבו.

הסוג הסבי הוא סקרי גבול. סקרי גבול הם אנשים
מבוגרים מעל גיל 45 שנה, וגיל זה איננו מתאים למוטב זקנים. אלמנות
עם ילדים נקראים גם כן סקרי גבול. על סקרי גבול היה ויכוח גדול בקרב
אנשי הסעד, היטוב ואף בינינו. אולם, זוהי העליה שהביאה כל מיני סקרים,
ובינתיים אין לנו ברירה אחרת.

אדם בגיל 55 שנה, נביח, איננו יכול להירדם
כלסכת העבודה ולא בקופ"ח וכו', וכך המועצה, הסעד ואף הממשלה מובלים
קשות מסך חדשים רבים עד אשר הוא נקלט בתעסוקה מתאימה לו פחות או יותר.
אך נוכחנו לדעת כי אחרי סיפול אינטנסיבי שצב העובדים הסוציאליים
מסך חצי שנה - הם מגיעים לנורמליזציה.

הסוג הסליטי הוא סקרים סוציאליים קשים.
גם כאן א הסם איננו מוצלח ביותר. אלה הם מולים כרוניים קשים.

מחלקתנו עשתה דנות בטטה זה, וסיקמה כ-10,000
ראשי מספחה בערך. כאן לא עמדה שאלת התאמת הדיור כמו במקרים האחרים,
אלא היה עלינו לחפש עבודה מתאימה ונבחרת, או סידורם כמפעלים סוגניים.
בירוסלים קיים מפעל הנקרא בית-עציון, ואני מציעה לחברי הוועדה לבדוק
רובם של האנשים המסודרים שם הם מעל לגיל 50 שנה, עובדים במקצועות סוגניים,
ואחרי ההבטחה הם מרוויחים מינימום למחיתם. הם עוסקים בעיקר צאצאצא
בתעשיית צעצועים ומסכות.

ברשות הסוכנות יש מפעלים נהדרים העומדים בתחרות,
ושם עובדים בעיקר אנשים חולי סחפת.

מהו המספר של העובדים שם? ב. חראל:

מ-800 עד 1000 איש. ד"ר ליבנה:

כמו"כ חילקנו רשימות לחגויות. התחשבנו בזה
סבעל טבולת ידקק בודאי ל-80-50 קליינטים לפחות, וכמוכן דבר זה הקל
במידה מסויימת; כן הדבר לבעל חנות ירקות. אנו מוסרים את הרשימות
לפי תור או בהתאם למקרה.

עתה, אחרי סגירת בתי-החולים, נסארו למעלה
מ-1000 מטפחות, טרובם מרוכזים במרדס-חנה, ואנו נסארגו עדיין האחראים
בעד טיקומם.

אני מודה לנציבי הסוכנות על סקירתם המעניינת.
עתה נסמע מה בפ"י מסדר הסעד. חיו"ר א. אלטמן:

ברצוני להתחיל בדברי כמעט באותם הדברים האחרונים
שנסמעו מפ"י ד"ר ליבנה. האמת היא שמשרד הסעד
מודה ומכיר - אני אומר טאנו מוכרחים להכיר - כי הממשלה חייבת לטפל בעולה
ולא לפללותו לרעה. הממשלה חייבת לטפל בכל מה שמוטל עליה גם לאחר שהיא
יוצא מבית העולים.

ט.ל.

מר יפת:

שמעתם בוודאי כי ישנה ועדה העוסקת אך ורק בתקציב העומד לרשות משרד הסעד. כהמסך לדבריה של ד"ר ליבנה, ברצוני להוסיף כי אנו מטפלים ב-8000 זקנים שהם למעלה מ-60 שנה. וכי איננו מקבלים את הדעה שאלמנה היא מקרה=בבול.

המצב בסדותנו הוא כזה שאנו עדיין לא לסדנו את הסיטה, כיצד להסתמס בלירה אחת או שתיים ואפילו שלוש לכמה מספחות לכללתן.

התקציב של משרד הסעד הגיע ל-130,000 ל"י לחודש. תקציב זה עמד לרשות משרד הסעד על מנת לעזור לאותן מספחות הזקוקות להלבטה, כלכלה ועוד, ולא סידור ילדים.

כיום עומד לרשותנו תקציב של מיליון ו-100,000 ל"י, ז.א., -90,000 ל"י לחודש.

העזרה שלנו למספחה היא למטה מסינימום, מחוץ לזקנים שהם למעלה מ-600 שנה, ומספרם הוא די גדול.

ישנן מספחות צעירות שיש להם חולים בלא מפרנסים. העזרה המכסימלית שלנו היא בין 6-7 ל"י לחודש לנפש. הכוונה היא שב-6 או 7 ל"י לחודש יתקיים אדם שאין לו כל הכנסה אחרת.

עתה, אנו עומדים בפני פרובלימה זו: כיצד לספל באותם האנשים מסדר הסעד צריך לספל, ולפיכך ניתנה הוראה זמנית - לא לספל במקרים חדשים. אולם, איננו חושב שכאן הוא המקום התאים אשר לפניו יש להעלות את הסכסוך הקיים בין הסוכנות ומשרד הסעד. איננו מאשים את הסוכנות, אך, רבותי, הדברים הם קצת אחרת. הלכות שבכל רחבי הארץ עומדות בפני מצב שהוא ללא נסוא. בטובע האחרון נסגרו 3 לטכות בגלל המכות שפרצו שם, ולא ייתכן שלא היתה שם יד מכוונת. למצב כזה נראה לנו, כי אין כל דרך להספיק.

ברצוני למסור פרטים על מידת העזרה המוגשת ועל מספר האנשים: 20,000 מספחות מקבלות עזרה; ללמעלה מ-10,000 מספחות מביניהן, אין כל סקור של הכנסה במסך כל החודש מחוץ לעזרתנו. מספר הנפשות הוא 35,000, והם מקבלים רק כלכלה באופן קבוע מדי חודש בחודשו. 35,000 נפשות אלה למעשה תלויות בחסדיה של לטכת הסעד.

אם נחשב את דמי קיומן של 15,000 מספחות המקבלות בממוצע מ-5 עד 8 ל"י לחודש לנפש, אז תגיעו בוודאי לסכום אסטרונומי. ולכן אנו מבקשים את הסכום המינימלי ביותר עבורם.

משרד הסעד מקבל -100,000 ל"י לחודש. והוועדה הבין-מסרדית של משרד הפנים, הסעד והאוצר, בודקת כל סעיף וסעיף, ולאחר מכן היא מגישה את מסקנותיה לאוצר. אנו, בכל אופן, תולים תקוות רבות שנקבל תוספת ניכרת ביחוד לסני סעיפים עיקריים, והם הזנת ילדים וסידורם, כי בגלל ההתייקרות איננו יכולים לעשות מאומה.

יכולתי להוסיף כהנה וכהנה, אולם מקוצר הזמן, אוסיף רק טלים אחדות על הטעברות: אם לא נגיש עזרה מינימלית לתושבי המעברות - אין ספק בכך שמצב זה יספיע לדעה, עד כי ימצא את ביטויו במשרד הסעד. לפי מצב העניינים כיום - איננו מאאאא ביודעים לכלכל את העניינים.

גב"מ טה-יפית: בפעמים הקודמות שהייתי כאן, הצבעתי על המצב הקשה של התקציב בו משרד הסעד נתון. אינני יודעת טסום מה, אנו נטארנך בסנתיים האחרונות, ללא טום תוספת לתקציב למרות מטספר הילדים גדל באופן יחסי.

גב' מה-יפית: עולים ותושבים נסארו אצלנו בבחינת עולים גם לאחר שנה מיום בואם ארצה.

ברור הוא כי לאחר שמקצבים - 10,000 ל"י מתקציב, אין להוסיף על המספר הקיים של ילדים הניזונים אצלנו.

אנו מרגישים היטב בהתייקרות הגדולה ובתוספות היוקר שחלו עוד בשנה שעברה. בתקלנו בכך כאשר קנינו את המיצרכים ובתשלום המסכורות לעובדים אשר שולמו בהתאם לתוספת היוקר.

מובן שכל ילד הרוצה לאכול במסגרת שלנו חייב לסלם סכום מסויים, ונעשה בסיון מתמיד מצדנו להוציא מההורים סכומים, ולו סכומים קטנים. על כל פנים, סכומים אלה היוו סכומים די ניכרים. פעולה זו נעשתה מבחינה חינוכית במסך שנים.

וכאן אתן לכם מספרים על מנת שתראו תמונה

ברורה יותר מהמצב.

מספר הילדים הניזונים הוא כ-100,000. מזה (1) ילדי תושבים ביטובים מלפני קום המדינה - 40,000; (2) עולים מכל הסוגים - 60,000.

התקציב המאושר 1951/52:

150,000.-	לילדי תושבים לפי (1)
(160,000 -	לילדי עולים לפי (2)
197,000.-	מצרכי יוניצף ואחרי בערך
100,000.-	הוספה מרזרבה
20,000.-	
<u>467,000.-</u>	

או כ-39,000 ל"י לחודש בממוצע, יש לקחת בחשבון שהמספר של 100,000 ילדים לא היה במסגרת ההזנה מהתחלת שנת התקציב, אלא הוא עלה באופן הדרגתי בכל חודש, כך שהממוצע בחודשים הראשונים היה כ-34,000 ל"י ובחודשים האחרונים - 50,000 ל"י לחודש.

הוצאה לילד לחודש עד סוף שנת 1951 היתה - 2 ל"י כולל מצרכים, עבודה, הובלה, אדמיניסטרציה מקומית וכו'.

שנת התקציב 1952/53:

תוספת יוקר על מסכורת דצמבר - 44%. מספר העובדים: 1000 עובדים סלמים וחלקיים. מסכורת דצמבר 1951 ממוצע - 40 ל"י = 40,000 ל"י

17,600.- ל"י

44% תוספת יוקר

30,000.-

מצרכים: התיקרות לעומת דצמבר 1951 מינימום של 50% = 20 פרנטה לארוחה או 500 פר' לחודש. ל-60,000 ילדי עולים תוספת של

47,600.- ל"י

תוספת חדשית לילדי עולים בלבד (אינה כוללת התיקרות בהובלה, ציוד וכו')

גב' סה-יפית:

התקציב הדרוש לחודש במספר הילדים הקודם, כנ"ל 50,000.- ל"י
 תוספת כנ"ל 47,600.-
 97,600.- ל"י

התקציב שאוסר לסנת 1952/53:

לתוסבים 165,000.- ל"י
 לעולים 200,000.-
 365,000.- ל"י

הופרטה דזרבה למסכרות מסעיף פעולה

32,000.-

הסכום העומד לרשות המחלקה לסנת 1952/53 ז.א. ג-134,000 ל"י פחות מסנת 1951/52 333,000.- ל"י

לקראת סנת התקציב הזאת הופסקו מסלוחי "יוניסוף".

יש לציין, כי ב-25-20 מעברות עדיין אינו קיים מפעל ההזנה ויש צורך דחוף להקטין (ביניהן המעברות הגדולות: מקור חיים, מעברת פתח-תקוה, חיריה, סקיה ב', כפר-ענה ועוד) את מספר הילדים יש להעריך במינימום ב-10,000.

ה צ ע ה : לתוסבים ביטובים מלפני קום המדינה

40,000 ילד, 300 פר' לחודש = 12,000 ל"י לחודש
 ולסנה 144,000 ל"י

לעולים

40,000 ילד לפי 1,500 ל"י לחודש = 60,000 ל"י
 ולסנה 720,000 ל"י

ס י ב ו ם :

תוסבים 144,000.- ל"י
 עולים 720,000.-
 864,000.- ל"י

כסביקה בחשבון שיש להכביס את 10,000 ילדי המעברות לאותה מסגרת, עלינו להקטין את מספר ילדי העולים שנהנו בסנה שעברה ממפעל ההזנה ב-30,000 = 50%. כן יש לחשוב על מסכורות ומחירי המצרכים של חודש מאי 1952, במקרה של התייקרות נוספת, יהיה צורך בתוספת גם לתקציב המוצע כאן.

הבעיה העומדת בפנינו כעת, היא בעיית הקייטנות. בעוד שלוסה שבועות סוגרים את ביה"ס ולא נוכל לחפש את הילדים. לכן אנכי אומרת: אל לנו לתת לילדים לסוסט בחוצות בחום הגדול ביותר ללא ארוחה, מאחר שאנו יודעים שתמותת התינוקות יורדת כאשר הם מקבלים את הארוחה אצלנו. כמו"כ ידוע לנו שהתחלואה יורדת כשהם מקבלים ארוחה מינסלית אחת. אם לא ננקוט באותם הצעדים כבסנים הקודמות - יעלה למדינה בכסף רב יותר.

מך יפת:
ברצוני להוסיף: בשבוע שעבר בקרתי ב-4 מעברות
במשך הלילה, כי רצייתי לראות את הילדים, כיצד הם
ישנים וכו'. ההורים, אנשי המעברות, חרדים מאד לגורל ילדיהם באם לא
יהיו קייטנות. כי אם לא, הרי הילדים יישארו בפחון או בצריפון או
טייטחקו בחול הלוחט וכו', - אינני יודע כיצד תוכלנה העובדות הסוציאליות
להתגבר על מצב זה.

היו"ר א. אלטמן:
אני מודה לנציגי משרד הסעד על הפירוט שביתן
לנו על ידם.

עתה, עומדת בפנינו שאלת החוק של הסמים
המסוכנים. אני מציע, בכדי להקל על הוועדה את הטיפול בענין זה,
למסור את הטיפול לוועדת טסנה בת שלושה חברים, ואני מציע את החברים:
ג. חת, א. הכרמלי, וב. הראל.

ה ו ח ל ט
לסבל את ההצעה הזו.

ד. נצר:
אני מציעה להזמין את היועץ המספטי של משרד
הבריאות לישיבה הקרובה, כי לדעתי, אם
היועץ המספטי יסבור לנו פרטים על החוק, אז בוודאי נעבור סתוך ידיעת
החוק ביתר יעילות.

ה ו ח ל ט
להזמין לישיבה הקרובה את היועץ המספטי
של משרד הבריאות לטעה 9.30 בבקר.

ה ו ח ל ט
להתחיל את הישיבה הקרובה של הוועדה בטעה 8.30
ולדון במסך טעה, כלומר עד טעה 9.30 בעניני
מעברות: אח"כ לטסוע את היועץ המספטי של
משרד הבריאות.

היו"ר א. אלטמן:
לאחר שבקרנו בסני בת-החולים, בצריפיין
ובבאר-יעקב, אני מוצא חסיבות ניכרת בראיית
המקומות יותר מסמיעה. לכן אני מציע לארגן עם משרד הבריאות סיור נוסף,
והפעם נסייר בעכו. ולדעתי, באם אנו נימצא בצפון, אני מציע שבקר בעוד
כמה מקומות.

בירוסלים.
את כפר סאול וטלביה נוכל לבקר בהיותנו

ועוד, לדעתי כדאי יהיה להזמין סני מוסדות,
את ה"סלבן" ואת "הדסה", ולאחר שבטסע אותם, אני מציע גם לבקר את
המקומות.

ביחס לייבוא צרכי רפואה, ברצוני למסור
לכם, כי שוחחתי כבר עם שר הבריאות, והוא הציע להזמין למליאת הוועדה את
כל האסירים הנובעים בדבר, כלומר, את שר האוצר, שר המסחר והתעסיה וגם
אותו, שר הבריאות. לדעתו, יהיה זה דיון יסודי עם כל הצורמים הראשיים

ד. נצר:
אני מציעה לדבר עם שר הבריאות לתת הודעה
בשטח הבריאותי כפי טענה זאת אטש שר החקלאות,
בדברו על הפרוסנות; ואז נוכל להעביר את הסיכום שלנו.

מכתב
ברצוני להזכיר, היו"ר, שר אלטמן, לסלוח למסרד
הסעד, ובו יודיע כי הוועדה המצומצמת של ועדת השירותים, בת 3 חברים, תספל
בעניני הסעד, כמו"כ לבקש את משרד הסעד למנות מקשר על מנת שיוכלו חברי
ועדה זו לבוא אתו בדברים וע"י כך יקלו בעבודתם זו.

הישיבה ננעלה בטעה 10.30.